

דבר תורה לפרשת ויצא - מפי הקדוש עמיחי רובין הי"ד

סיכום שיעור של הרב עוזי חובב בשיחות הרצי"ה קוק זצ"ל

ראינו בפעם שעברה את סוגיית השלישייה - אברהם יצחק ויעקב, שהרצי"ה מחבר אותם לשלושת הקדושות ב'ובא לציון', ונראה על זה נקודה חשובה. במשפט אחד - אברהם הוא מלא פעילות כי מפעילים אותו. כיוון שהוא שייך אל 'הקדושה בשמי מרומא', והרי הקב"ה "מאוד פעיל" אז ממילא א"א (אברהם אבינו) מאוד פעיל, כדי שהקב"ה יתגלה במציאות. אחריו ראינו את יצחק שמקשיב לאביו בצורה מדהימה, והחיבור שלו הוא ההקשבה. אחרי שהוא רואה שאביו מלא בכוחות הוא לא מעלה על דעתו ליצור בארץ דברים משלו, אלא הוא קשוב אל הרצון האלוקי. הרב צבי יהודה קורא לזה - נפעל.

עכשיו מגיעים אל יעקב אבינו. יעקב אבינו אומרת הגמ' במס' שבת, נקרא "בחיר האבות". זה משפט מסוכן. וכי אברהם לא מובחר? ויצחק לא מובחר? מה הפירוש של בחיר האבות?

מסביר הרצי"ה: 'בחיר האבות' הוא עניינו של האבא בעולם - שיהיו לו בנים. אבא עושה הרבה דברים בחיים, אבל עיקר התכלית של האבא - שהוא מוביל את הבית, מחנך, כדי שיהיו בנים שימשיכו את דרכו. מהבחינה הזאת יעקב אבינו הוא האבא של הבנים. סוף סוף, נולדים 12 בנים שיוכלו להמשיך את דרכו של האב. בפרשה הקודמת כמעט זה קרה. לפי שיטת יצחק אבינו, הוא הצליח ויצר 2 בנים שיכולים לבנות את עם ישראל - יעקב על הצד הרוחני, ועשיו על הצד הגשמי הוא ידאג לאחיו. זו אפשרות לא רעה בכלל. אבל ברוח הקודש הגדולה של רבקה, חידשה רבקה חידוש עצום. אנחנו מאוד אוהבים סייענים זה חשוב מאוד, ומי שרוצה לסייע לעם ישראל זה מצויין. אבל צריך לראות אם זה טוב, מי האישיות שרוצה לסייע. עשיו כ"כ מושחת במידותיו, שרבקה מבינה שאפילו לתמוך בתלמיד חכם הוא לא ראוי.

אבל עקרונית, יגיע מצב בעם ישראל שיהיו תלמידי חכמים ויהיו תומכי לחימה. בעמ"י הלחימה היא לטהר את העולם, לכן הלוחמים הם ת"ח והתומכים עוזרים להם ללמוד תורה. כדי לתמוך בתורה צריך להעריך אותה, צריך להרים אותה על נס, על תורן. מי שיודע לעשות את זה, יכול לתמוך בתלמידי חכמים. מי שלצערינו לא יודע, ולא עוד אלא שאומרים לנו חז"ל הלכה - "בידוע שעשיו שונא ליעקב", הוא לא רק לא תומך. הוא לא מסוגל לשנייה להבין את הערך שיעקב הולך להביא לעולם.

לכן יש בעיה - מה יהיה עם עם ישראל? יעקב אבינו בחיר האבות, זוכה שממנו נוצרים 12 שבטי י-ה. כל השנים הזכרנו שיעקב שייך לסיבוכים, אבל לא פחות מזה גם הבנים שייכים לסיבוכים.

יעקב. זה נשמע לנו כזה מטאור שמסתדר עם כל הסיבוכים. אבל זה לא נכון, כי ממנו יוצאים הבנים שכבר בלידה הם נולדים מסיבוכים. ראובן, כבר כשנולד - "זה לא התכונן", התכונן היה רחל תחילה ובסוף לאה. כל שם של ילד מבטא סיבוך. יששכר, שכרו אותו בדודאים ועוד.... הבנים נולדים בתוך סיבוכים. למה זה יסוד כה חשוב? כי מי שרוצה לברוח מסיבוכים, מי שמדמין שהכל יהיה נולד ללא סיבוכים, מי שחושב שהוא נולד לחיים פשוטים - ממילא כשמגיעים הסיבוכים, אז נורא קשה לו להתמודד עם זה. אבל האמת היא בדיוק הפוכה. יעקב מלמד אותנו ש'שלווה' = "ביקש יעקב לישוב בשלווה". זה לא עמ"י. שלוה זה לא הטבע, לא המציאות. ולמה? כי "בידוע שעשיו שונא ליעקב", ועד ש"יעלו המושעים בהר ציון" וה"אור חדש על ציון יאיר" - הוא יאתגר וייתש, הוא ינסה להלחם ולעצור. כך עמ"י מגלה מי הוא. הניגוד גורם לו להבין שהוא משהו גדול. כי אם הוא לא היה גדול הוא לא היה מנוגד. אדם לא גדול אין לו סיבוכים, "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו". היצר הרע מגיע לאנשים שבהתקדמות מתמדת. וכדי שעמ"י לא יתייאש ממשמתו לתקן את כל העולם במלכות שדי, הוא חייב להיוולד אל תוך סיבוך, אל תוך מורכבות.

לבן ביקש לעקור את הכל. זה ביטוי מבהיל בהגדה של פסח. עשיו לא ביקש לעקור את הכל. עשיו אמר ליצחק אנחנו נסתדר, ורק אחרי הברכות הוא רצה להרוג את יעקב. אבל לבן לא מתבייש. אחרי שהוא מנסה להרוג את יעקב

בשיטותיו, מתיש אותו עם כל התרגילים ולא מצליח, אז הוא יוצא למשימה - לעקור את הכל. לא כל טומאה באה לעקור את הכל. יש הרבה סוגי ע"ז שמוכנים שיישאר לנו סממנים מסוימים. אבל יש אחד שידע דבר בבירור: **אם עם ישראל בעולם, אני לא!**

הכל מתחיל מהשורש ולכן הוא יוציא ... אחרי כל הוורטים ומשימה אחת. ורק אחד יכול לעצור אותו - הקב"ה, שאומר לו תרגע אתה לא נוגע ביעקב אבינו. אבל לבן תכנן להרוג את האישיות הזאת. זה מה שמזרים לו את החיים. הוא חייב להרבות טומאה ומידות רעות, והאיש תם יושב אוהלים הזה והבנות שלו זה אסון תרבותי. אבל לא רק שזה לא מצליח לו...

אנחנו לומדים פה עוד דבר חשוב.

כותב הרצ"י על הכהן הגדול: "ונשא אהרון את שמות בני ישראל בחושן המשפט לזיכרון לפני ד' תמיד". הסיבוכים עם אומות העולם הם גדולים מאוד, אבל הם עדיין קטנים על הסיבוכים בתוך עמ"י. אמנם הסיבוכים בתוך עמ"י הם לא לעקור את הכל, הם יותר שייכים לאגואיזם של כל שבט. אבל כל שבט יש לו שיטה. ועל זה הגמ' בפסחים אומרת: "גדולה שנה ששונאים עמי הארץ לת"ח יותר משנה ששונאים עובדי כוכבים את ישראל". עם הארץ יהודי, שייך לשבטים ונמצא על ליבו של הכהן הגדול בבואו אל הקודש, ושונא את האבן השנייה. ואומרים לכהן הגדול - אתה נושא את שמותם תמיד על הלב שלך, אין רגע שאחת האבנים מתנתקת מהחושן. ללמד את הכהן הגדול וללמדנו עמ"י, שרק כך באים אל הקודש! זה בונה את הקודש. השנה שעמי הארץ שונאים את ת"ח, היא בונה את האפשרות להיכנס אל הקודש. כי בעם ישראל זה כמו עם אומות העולם. אם הם (עמי הארץ) לא ישנאו את תלמידי חכמים, אז ת"ח לא יבררו את תפקידם בגוף של עמ"י. השנה מחייבת את האדם לגלות את עניינו ואת תפקידו.

ובשיא - "קול צופיך נשאו... יחדיו ירננו", יש הבדלים בין הנבואות. לעתיד לבוא נגלה שכל הנבואות של כל הנביאים, יתברר שגם המאורעות שמייצרים סיבוכים קשים ומורכבים - הם יגרמו ל"יחדיו ירננו". כל הדברים ביחד יגרמו אל היום הגדול והאדיר שעמ"י ישוב אל ציון. לכן לא רק יעקב מלא בסיבוכים, אלא ליעקב צריך להוסיף בחיר האבות - במה שהוא מוליד גם את הבנים עם מלא סיבוכים. הבנים נולדים לסיבוכים. היינו אומרים, אחרי שיעקב עמד בסיבוכים ואז נולדים הבנים. לא! יעקב והבנים הם אותו הדבר, ויש סיבוכים עד אחרית הימים. בהפטרה, "ויברח יעקב שדה ארם". מי זה יעקב? בורח מאלה שמנגדים אותו. אבל בסוף - "והיה העקוב" - יעקב, "למישור". בסוף מגיעים למישור, ולישורת. ומה יהיה בישורת? שיר שהרב טאו שינה וסיבך - "ובא לציון גואל". וכך שרו שנים כולם. קם רבינו הרב טאו ושינה, "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאום ד". הרב צבי יהודה אומר, לצערינו יש פושעים בעמ"י. זה לא 'עשו הפושע' שרבקה אומרת שהוא אפילו לא יסייע. וזה לא לבן שביקש לעקור את הכל. אלה פושעים ששייכים אל עמ"י, וכמו שהגמ' בראש השנה אומרת: "פושעי ישראל בגופם" מי הם? קרקפתא דלא מניח תפילין. הם נקראים פושעי ישראל. לצערינו יש עוד הרבה קרקפתות שלא מניחים תפילין. אבל באותה הגמ' שראינו היום בפסחים: "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו". הסביר הרצ"י: 'חמור' זה חומריות. 'רובץ', בהתחלה זה ריבוי חומריות. החמור, מרוב שהוא חומרני הוא כבר לא זז, הוא דבוק לאדמה. מה לעשות, לברוח? "לא תוכל להתעלם".

ציטוט: "להתעלם מכלל ישראל?", למה כי יש סיבוך?! גם במצבים הקשים אתה צריך למצוא דרכים להחזיק את הקשר, ואז יהיו 'שבי פשע'. 'ושבי פשע' יהיו כולם ויחזרו אל יעקב. לכן ההמשך הישיר הוא לא "סתם" פס', אלא זה דבר חשוב מאוד. כי אם אתה שר "ובא לציון גואל" אתה רק אומר שיגיע הגואל. אבל אם אתה קורא את הפסוק בשלימותו, אז תדע שהגואל יגיע כשנצליח להשיב את הפושעים אל יעקב, אל עמ"י. ולכן ככה נכנסים לשרת בקודש. כי רק ככה לא מתעלמים, ורק ככה ממשיכים. וזו המגמה של ההולדה של השבטים וחיבורים ליעקב בפרשה שלנו.

בפרשה הבאה אנחנו מקבלים דוגמית חביבה עד היכן יכולה להגיע הניגודיות בין 2 שבטים. לאיזה עוצמות ולאיזו שנה. כל אחד עומד על עמדתו, כי המשמעות של עיקרון הזוגיות. הפרשה הראשונה באה להסביר את העיקרון. אבל גם אחרי ההסברה של עיקרון הסיבוכים אתה עוד יכול להתבלבל. ולכן הפרשה הבאה מראה עד כמה זה קשה. עד שבסוף יהודה ויוסף משלימים... וזה חשוב במיוחד בעת הזאת, שיש הרבה שאותם צריך להרים... ככה יבוא לציון גואל, וככה נראה בעז"ה "בשוב ד' ציון".

